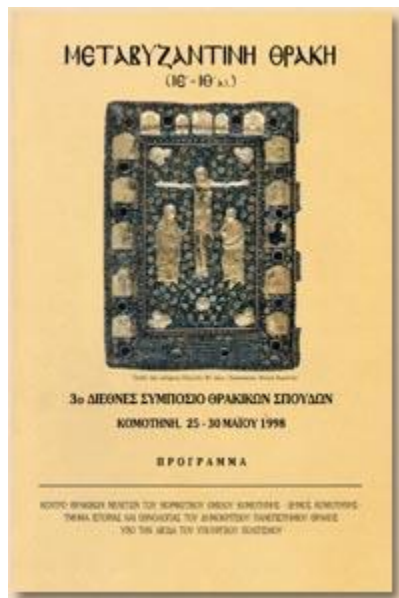

«Τα ιατρικά βιβλία του 1810 του ιατροφιλοσόφου Αναστασίου Γεωργιάδου Φιλιππουπολίτου».

3ο Διεθνές Συμπόσιο Θρακικών Σπουδών
Κομοτηνή 25-30 Μαΐου 1998
Περιλήψεις

Ο ιατροφιλόσοφος Αναστάσιος Γεωργιάδης (1773-1853) εκ της Φιλιππουπόλεως Θράκης σπούδασε Ιατρική στην Βιέννη και το 1806 ανακηρύχθηκε στην Ιέννα διδάκτωρ της Ιατρικής και της Χειρουργικής. Διορίσθηκε πρώτος καθηγητής της Ιστορίας της Ιατρικής στο νεοϊδρυθέν, το 1837, Πανεπιστήμιο Αθηνών. Κατά το 1810 εξέδωσε δύο ιατρικά βιβλία:

I. «Αντιπανάκεια, ήτοι περί των αιτίων, ά τας νόσους δυσιάτους, ή ανιάτους, μή τοιαύτας καθ' εαυτάς ούσας, ως επί το πολύ απεργάζονται», Βιέννη 1810, στα ελληνικά καί λατινικά, σελ. 545.

Το Α' Μέρος περιέχει έντεκα κεφάλαια: «Εισαγωγή, Περί Ιατρικής, Περί ανθρώπου, Περί υγείας, Περί μακροβιότητας και βραχυβιότητας, Περί νόσου (περί γενέσεως της νόσου, περί αιτίων νόσων, περί σταδίων νόσων, διαίρεσις νόσων, περί δυσιάτων νόσων, περί επιδημιών, στασίμων, σποραδικών και ενδημικών νόσων), Περί αέρος, Περί ύδατος, Περί έθους, Περί φαρμάκων εν γένει, Περί βρώσεως και πόσεως εν γένει».

Το Β' Μέρος περιέχει είκοσι κεφάλαια: «Ιατρός, Ασθενής, Γένος, Ηλικία, Κράσις, Ιδιοσυγκρασία, Κατασκευή ή Διάπλασις σώματος, Ξεις, Αγωγή, Φαντασία καί πρόληψις, Πάθη ψυχής, Ιματισμός, Βίου προαίρεσις και επιτήδευμα, Συνεθισμός, Βιοτεία, Κλίμα και Πατρίς, Ώραι έτους, Φάρμακα εν γένει, Βρώσις και πόσις εν είδει,

Περί διαφόρων πραγμάτων.Σημειώσεις. Συγγραφείς».

Αξίζει να τονισθεί ότι σε κάθε σελίδα του βιβλίου παρατίθεται πλούσια βιβλιογραφική τεκμηρίωση, για την οποία ο Αναστάσιος Γεωργιάδης παρατηρεί στον πρόλογο του, πως την παραθέτει ώστε "μηδέν των προβαλλομένων αμάρτυρον είναι". Μάλιστα, σημειώνει ότι δεν το κάνει για φανεί πολυμαθής, αλλά για να γνωρίζει ο αναγνώστης την πηγή από όπου άντλησε τις πληροφορίες του. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι στο τέλος του βιβλίου παραθέτει πλούσια βιβλιογραφία: 58 τίτλοι γερμανικών βιβλίων, 40 λατινικών, 13 γαλλικών, 7 αγγλικών, 5 ιταλικών και 23 τίτλοι ελληνικών βιβλίων, κυρίως των αρχαίων κλασικών ιατρών. Το βιβλίο "Αντιπανάκεια" θεωρείται ως το πρώτο ελληνικό ιατρικό βιβλίο της εποχής του Νεοελληνικού Διαφωτισμού με την πολυαριθμότερη βιβλιογραφία, η οποία μάλιστα είναι της συγχρόνου εποχής. Ακόμη, στο βιβλίο "Αντιπανάκεια" καταχωρίζονται για πρώτη φορά ιατρικοί όροι που έκτοτε καθιερώθηκαν στην ελληνική ιατρική ορολογία όπως οι όροι: "γέφυρα του Βαρολίου", "δαμαλισμός", "είσοδος και έξοδος της λεκάνης", "μυολογία", "νευρολογία", "νοσολογία", "ουροποιητικό σύστημα", "παθογενω-μονικό σημείο", "υστεροτομία".

II. «Ιωάννου Δανιήλου Μεσγέρου Ιατροφιλοσοφική Άνθρωπολογία, μεταφρασθείσα εκ του Γερμανικού μετά προσθήκης τινών υποσημειώσεων», Βιέννη 1810, σελ. 171.

Ο Αναστάσιος Γεωργιάδης, επίσης, την ίδια χρονιά μετέφρασε από τα γερμανικά το βιβλίο του J. D. Metzger, «Medizinisch-Philosophische Anthropologie», που είχε κυκλοφορήσει στα 1790. Την ελληνική έκδοση την εμπλουτίζει με σημειώσεις και με ένα πρόλογο από τριανταμία σελίδες, που αναφέρονται κυρίως στο πρόβλημα της μετάφρασης και της γλώσσας, όπως χαρακτηριστικά σημειώνει στον προβληματισμό του για "...οποίον ύφος της καθ' ημάς ελληνικής γλώσσας έπρεπε να μεταχειρισθώ" (σελ. στ'). Για τη γλώσσα σημειώνει πως «το μόνον, όπερ εκ τοσοούτων προγονικών αγαθών διεσώσαμεν, και εφ' ώ δυνάμεθα οπωσοούν προς τα λοιπά πεπαιδευμένα έθνη να καυχηθώμεν, είναι η προπατορική ημών γλώσσα» (σελ. ιη').

Σχετικά με την επιστημονική ελληνική ορολογία, που τότε διαμορφώνονταν, παρατηρεί ότι "η γλώσσα ημών, ως εστερημένη τεχνών και επιστημών, ουδέ λέξεις τεχνικάς και επιστημονικάς έχει και χρείας ούσης, πρέπει να δανεισθεί αυτάς εκ της μητρός τής Ελληνικής" (δηλ. της αρχαίας) (σελ. ι'). Με έμφαση τονίζει πως θά πρέπει να γράφονται βιβλία στην ελληνική γλώσσα, διότι «...σημείον της εις τας τέχνας και επιστήμας προόδου ενός έθνους είναι, όταν πολλά τοιαύτα βιβλία υπό ομοεθνών ή εν τη πατρίων αυτών γλώσσα συγγράφονται ή εξ άλλων διαλέκτων εις αυτήν μεταφέρωνται» (σελ. κγ'). Στη συνέχεια καταχωρίζεται σε εκατόν σαράντα σελίδες το κείμενο του βιβλίου με τα κάτωθι θέματα:

«Εισαγωγή.

Τμήμα Α' . Φυσική ιστορία του ανθρώπου.

Τμήμα Β' . Ιατρική ψυχολογία, Ζώδεις δυνάμεις, Ψυχικά δυνάμεις, Αρχή των ιδεών, Αισθήσεις, Σκέψεις, Εγρήγορσις, Υπνος, Ονειράτα, Κράσεις, Πάθη ψυχής, Τρέλλα, Ηλιθιότης, Αυτοχειρία.

Τμήμα Γ' . Φυσιολογία, Ζωτικά ένεργεια, Φυσικά ένεργεια, Ζώδεις ένεργεια, Ένεργεια των γενών.

Τμήμα Δ' . Αρχαί της Διαιτητικής, ο αήρ και αι ιδιότητές αυτού, Βρώσις και πόσις, Σωματικά ασκήσεις, Χρήσις των δυνάμεων και των παθών της ψυχής, Υπνος και εγρήγορσις, Αναλογία των εκκρινομένων και εμμενόντων χυμών, Προσθήκαι τινών διαιτητικών κανόνων, ο θάνατος.

Τμήμα Ε' . Παθολογία.

Τμήμα ΣΤ' . Ιστορία και αξία της Ιατρικής».